

Kwartaalmonitor Bouw

Tweede kwartaal 2017

Groei omzet houdt aan, meer investeringen en positief vertrouwen

- Totale bouwsector: Omzetstijging stabiel, vertrouwen blijft
- Bouw van woningen en bedrijfsgebouwen: Meer woningen vergund, bouwsom vergunde bedrijfsgebouwen daalt
- Grond-, weg- en waterbouw: Stijgende omzet

Ook in het tweede kwartaal van 2017 houdt de groei in de bouw aan. De omzet lag 6,3 procent hoger dan een jaar eerder. De toegevoegde waarde steeg voor het elfde achtereenvolgende kwartaal. Ook het vertrouwen van de bouwondernemers blijft zeer positief; zij verwachten meer werkgelegenheid in hun branche. Er zijn bijna 22 procent meer woningen vergund dan in dezelfde periode een jaar terug. Ook het aantal gereedmeldingen van nieuwbouwwoningen lag meer dan 20 procent hoger dan een jaar eerder. De totale bouwsom van de vergunde bedrijfsgebouwen lieten daarentegen een daling zien.

Kerncijfers bouwsector en Nederlandse economie

	2016			2017	
	II	III	IV	I	II
Omzet bouwsector 1)	3,4	8,4	8,0	6,0	6,3
Toegevoegde waarde 1)	4,9	10,1	8,7	5,7	5,6
Nieuwe woningen x 1 000	12,1	13,2	19,2	14,4	14,6
Aantal faillissementen	139	133	112	143	125
Aantal banen x 1 000	512	512	513	519	527
Bbp totaal 1)	2,3	2,4	2,4	3,2	3,3
Verkochte woningen x 1 000	50,3	60,7	60,9	55,9	58,4

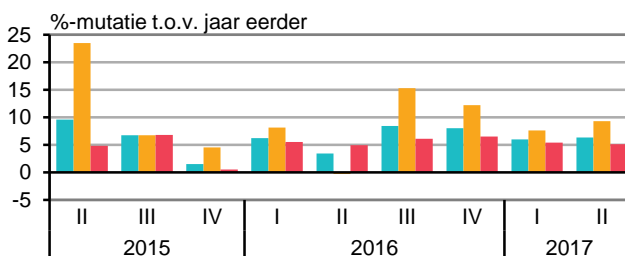
Bron: CBS 1) %-mutatie t.o.v. een jaar eerder

Totale bouwsector

Groei omzet bouw stabiel

De omzet in de bouw is 6,3 procent hoger dan in dezelfde periode vorig jaar. In het eerste kwartaal was dat 6,0 procent hoger. Sinds het laatste kwartaal van 2014 is de omzet in de bouw ieder kwartaal toegenomen. Wel ligt het omzetsniveau nog lager dan voor de crisis. Met 9,3 procent behaalden kleine bedrijven tot 10 werkzame personen de grootste omzetstijging. Middelgrote bedrijven met 10 tot 100 werkzame personen deden het met een omzetstijging van 8,7 procent bijna even goed. Grote bedrijven met 100 werkzame personen en meer behaalden dit kwartaal gemiddeld een omzetstijging van 2,2 procent. Hun omzetgroei ligt al vier kwartalen achtereen fors onder dat van de overige bouwbedrijven.

Omzet bouw

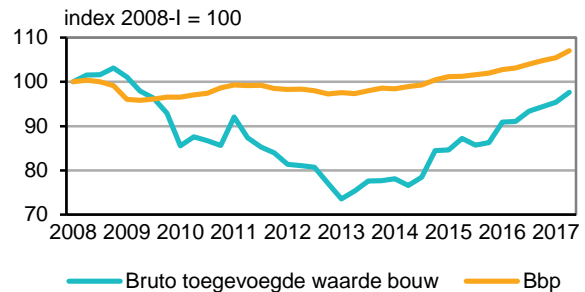
Bron: CBS

StatLine: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Toegevoegde waarde bouw blijft groeien

De toegevoegde waarde van de bouw lag 5,6 procent hoger dan in het tweede kwartaal van 2016. De bouw groeide hiermee voor het elfde kwartaal op rij ten opzichte van eenzelfde kwartaal een jaar eerder. Sinds het dieptepunt in het eerste kwartaal van 2013 is de toegevoegde waarde van de bouw in totaal met 32,7 procent toegenomen. Het niveau van voor de crisis is echter nog steeds niet bereikt. Het niveau van de totale economie ligt al sinds begin 2015 boven dat van voor de crisis.

Bruto toegevoegde waarde bouw en bbp

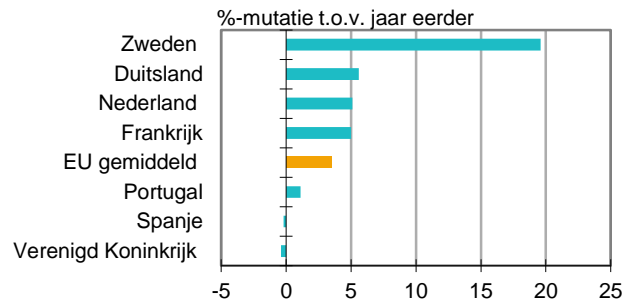
Bron: CBS

StatLine: [Bbp, productie en bestedingen](#)

Nederlandse productiegroei nog steeds boven Europees gemiddelde

De bouwproductie, gecorrigeerd voor werkdagen, steeg met 5,1 procent. Hiermee lag de groei voor de Nederlandse bouwbedrijven voor het elfde kwartaal op rij hoger dan de gemiddelde Europese groei, die op 3,5 procent uitkwam. Deze is sinds het tweede kwartaal van 2014 niet meer zo hoog geweest, onder andere door hoge groeicijfers in Duitsland (+5,6 procent) en Frankrijk (+5,0 procent). In het Verenigd Koninkrijk nam de productie voor het eerst sinds het eerste kwartaal van 2013 met 0,4 procent licht af. De Zweedse bouwbedrijven doen het nog steeds opvallend goed. Zij produceerden 19,6 procent meer dan in het tweede kwartaal van 2016.

Bouwproductie 2^e kwartaal 2017 (werkdaggecorrigeerd)

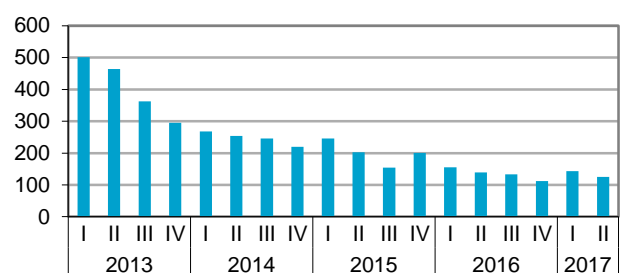
Bron: CBS, Eurostat

Eurostat: [Short term business statistics database](#)

Lichte afname aantal faillissementen

Na een lichte toename in het eerste kwartaal van 2017, nam het aantal faillissementen licht af tot 125. In de installatiebouw daalde het aantal van 22 naar 15 en bij afwerkingsbedrijven van 33 naar 25. In de grond-, weg- en waterbouw halveerde het aantal faillissementen van 10 in het eerste kwartaal naar 5 in het tweede. In de burgerlijke en utiliteitsbouw (B&U) was sprake van een marginale toename. In deze branche gingen 53 bedrijven failliet. In de projectontwikkeling gingen 8 bedrijven failliet, één meer dan in het voorgaande kwartaal.

Faillissementen bouwnijverheid

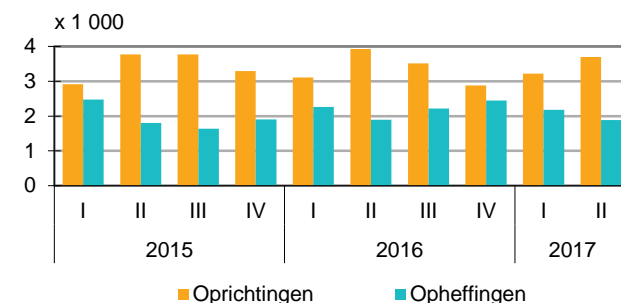
Bron: CBS

StatLine: [Uitgesproken faillissementen](#)

Minder starters, maar ook minder stoppers

In het afgelopen kwartaal zijn er 3 690 nieuwe bouwbedrijven gestart. Dat is ongeveer 6 procent minder dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar. Daarnaast stakten ongeveer 1 885 bouwbedrijven definitief hun werkzaamheden, een half procent minder vergeleken met het tweede kwartaal van 2016. De meeste starters en stoppers zijn nog steeds te vinden in de algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en bij de afwerkingsbedrijven in de bouwsector. In totaal telde de bouwnijverheid aan het eind van het tweede kwartaal van dit jaar 159 910 bedrijven. Op jaarbasis is het aantal bedrijven daarmee met 3,4 procent gestegen.

Oprichtingen en opheffingen in de bouwnijverheid

Bron: CBS

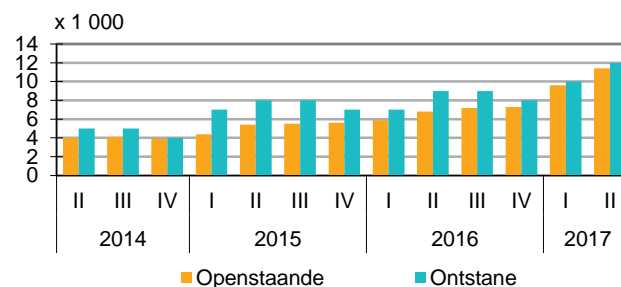
StatLine: [Bedrijven; oprichtingen](#)

StatLine: [Bedrijven; opheffingen](#)

Werkgelegenheid bouw neemt verder toe

Het totaal aantal banen in de bouw kwam, gecorrigeerd voor seizoeneffecten, uit op 527 duizend. Dat zijn 8 duizend banen meer dan in het eerste kwartaal. Er ontstonden 12 duizend vacatures, 2 duizend meer dan in het voorgaande kwartaal en er werden 10 duizend vacatures vervuld, tegen 8 duizend in het eerste kwartaal. Aan het eind van het tweede kwartaal stonden ruim 11 duizend vacatures open, bijna 2 duizend meer dan een kwartaal eerder. De vacature-indicator voor de bouw, die verschillende verwachtingen over werkgelegenheid van ondernemers combineert, is aan het begin van het derde kwartaal positief. Dit geeft aan dat het aantal vacatures in de bouw de komende maanden naar verwachting verder zal toenemen.

Vacatures

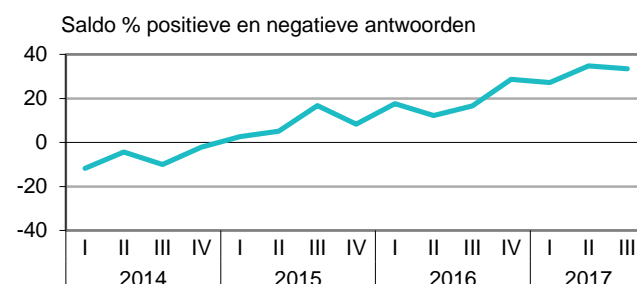
Bron: CBS

StatLine: [Vacatures](#)

Hoog niveau vertrouwen blijft gehandhaafd

Het ondernemersvertrouwen in de bouwsector komt aan het begin van het derde kwartaal uit op 33,5. Net als in de afgelopen drie kwartalen is het ondernemersvertrouwen in de bouw het hoogst van alle sectoren. In 2013 was de bouw nog de meest somber gestemde sector. Bouwondernemers zijn van mening dat hun orderportefeuille goed gevuld is. Voor de komende periode geven zij positieve signalen af over de werkgelegenheid in hun branche. Ondanks een kleine afname van het saldo zijn ondernemers ook positief over de ontwikkeling van de bedrijvigheid in het afgelopen kwartaal.

Ondernemersvertrouwen bouw (seizoengecorrigeerd)

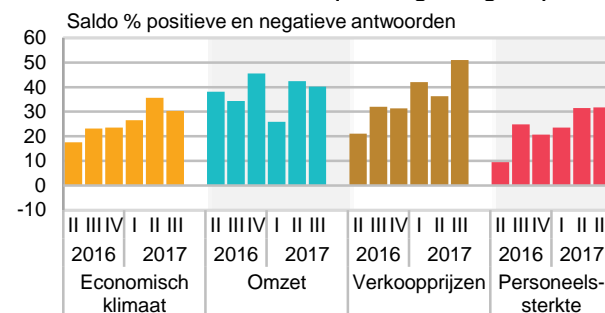
Bron: CBS, EIB, KvK, MKB-Nederland, VNO-NCW

StatLine: [Ondernemersvertrouwen](#)

Veel ondernemers verwachten prijsstijgingen

Het aantal ondernemers dat een verbetering van het economisch klimaat verwacht neemt in het derde kwartaal van 2017 iets af, maar blijft hoog. Per saldo verwacht 40 procent een verbetering van de omzet. Vergelijken met een jaar geleden zijn meer ondernemers positief in hun omzetverwachting. In totaal verwacht per saldo 51 procent van de ondernemers in het derde kwartaal een stijging van de tarieven door te voeren. Het aantal ondernemers dat prijsstijgingen voorziet, is daarmee het grootst sinds het begin van de meting eind 2008. Met een saldo van 32 procent zijn de verwachtingen ten aanzien van de personeelssterkte verder verbeterd ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar.

Ondernemersvertrouwen bouw (seizoengecorrigeerd)

Bron: CBS, EIB, KvK, MKB-Nederland, VNO-NCW

StatLine: [Conjunctuurenquête Nederland](#)

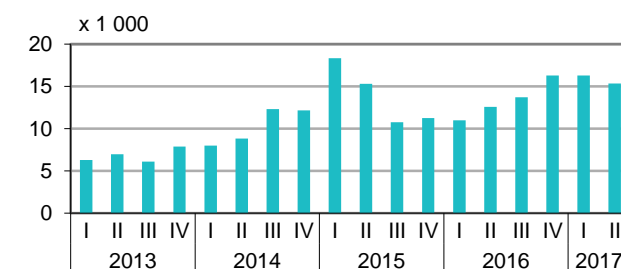
Bouw van woningen en bedrijfsgebouwen

Aantal vergunningen nieuwe woningen stijgt opnieuw

Voor 15 342 nieuwbouwwoningen werd een vergunning verleend. Dat is bijna 22 procent meer dan in dezelfde periode een jaar eerder. Dit is het vierde kwartaal op rij dat het aantal vergunde nieuwbouwwoningen hoger is in vergelijking met het voorgaande jaar.

De [methode](#) voor de bouwvergunningen is in 2017 aangepast en vanaf 2012 opnieuw afgeleid. De verschillen tussen de oude en nieuwe methode zijn in beeld gebracht in een [verschillenanalyse](#).

Nieuwbouwwoningen waarvoor vergunning is verleend

Bron: CBS

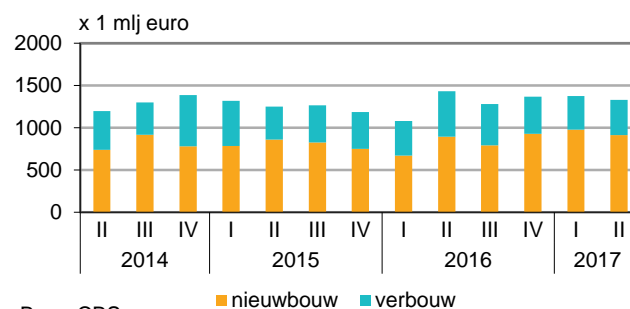
StatLine: [Nieuwbouwwoningen; afgegeven vergunningen](#)

Bouwsom van vergunde bedrijfsgebouwen daalt

De totale bouwsom van de bouw en het verbouwen van bedrijfsgebouwen bedroeg ruim 1,3 miljard euro. Dat is ruim 7 procent minder dan in dezelfde periode een jaar eerder. Dit is de eerste keer in vijf kwartalen dat de bouwsom van vergunde bedrijfsgebouwen lager is vergeleken met het voorgaande jaar. De bouwsom voor de nieuwbouw van bedrijfsgebouwen steeg nog wel met ruim 2 procent, maar de bouwsom van verbouwingen daalde met 23 procent.

De bouwsom in een afgegeven vergunning betreft een schatting van de waarde van de materiaal- en arbeidskosten van de bouwopdracht.

Bedrijfsgebouwen, totale bouwsom vergunningen

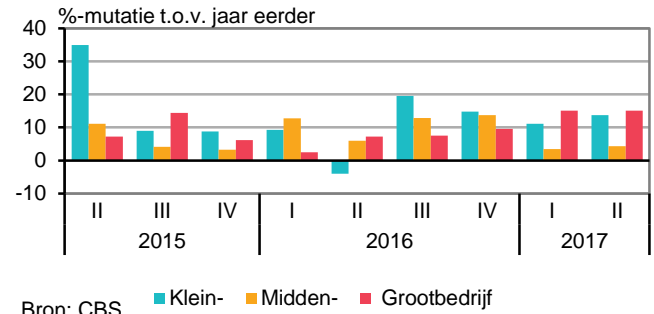
Bron: CBS

StatLine: [Bouwvergunningen; aantal en bouwkosten](#)

Burgerlijke en utiliteitsbouw blijft groeien

Bedrijven in de burgerlijke en utiliteitsbouw realiseerden een omzetgroei van 10,6 procent. Een kwartaal eerder was dit 9,6 procent. De omzet van bedrijven in de B&U stijgt daarmee al elf kwartalen op rij. Grote bedrijven met 100 werkzame personen en meer behaalden, evenals in het eerste kwartaal, de hoogste groeicijfers. Deze bedrijven zagen hun omzet met gemiddeld 15,1 procent stijgen. Ook kleine bedrijven (tot 10 werkzame personen) zagen hun omzet fors stijgen, in het tweede kwartaal met 13,7 procent. Alleen bij middelgrote bedrijven met 10 tot 100 werkzame personen bleef de groei iets achter. In tegenstelling tot de andere bedrijven in de B&U steeg hun omzet in het eerste halfjaar minder dan een jaar eerder.

Omzet burgerlijke en utiliteitsbouw

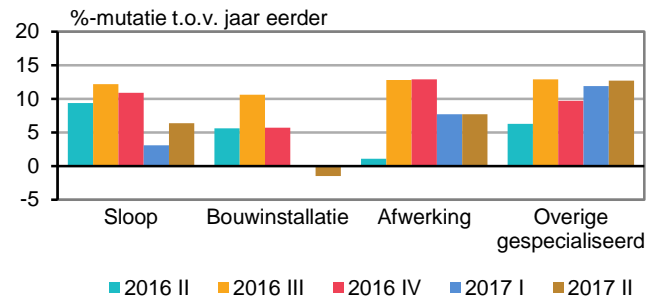
Bron: CBS

StatLine: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Gespecialiseerde bouw kent iets lagere groei

Gespecialiseerde bouwbedrijven behaalden in het tweede kwartaal 3,6 procent meer omzet. Een kwartaal eerder was dat 3,8 procent. Er zijn grote verschillen tussen de bedrijven. Grote bedrijven (100 werkzame personen en meer) hebben hun omzet twee kwartalen zien dalen. In het tweede kwartaal bedroeg de omzetsdaling 5,6 procent. Middelgrote bedrijven (10 tot 100 werkzame personen) zagen juist hun omzet met 11,0 procent stijgen. Ook bij de deelbranches zijn grote verschillen. Zo zagen bouwinstallatiebedrijven, na een mager plusje in het eerste kwartaal, hun omzet in het tweede kwartaal met 1,5 procent dalen. Overige gespecialiseerde bouwbedrijven, zoals dakdekkers-, hei- en metselbedrijven, behaalden in het tweede kwartaal een omzetstijging van 12,7 procent. Een kwartaal eerder was dat 11,9 procent.

Omzet gespecialiseerde bouw

Bron: CBS

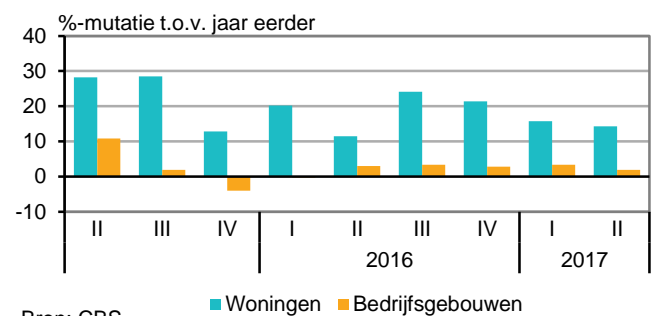
StatLine: [Omzetontwikkeling naar bedrijfsomvang](#)

StatLine: [Omzetontwikkeling naar bedrijfstak](#)

Verdere toename investeringen in woningen en gebouwen

Investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen namen met ruim 9 procent toe. Vooral investeringen in woningen groeiden weer aanzienlijk: 14,3 procent meer dan het tweede kwartaal van 2016. De groei van de investeringen in woningen was wel minder sterk dan in het eerste kwartaal (15,8 procent). Ook de investeringen in bedrijfsgebouwen namen dit kwartaal toe. Het volume steeg met 1,9 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Ook bij de bedrijfsgebouwen namen de investeringen iets minder sterk toe dan in het eerste kwartaal (3,4 procent).

Investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen (volume)

Bron: CBS

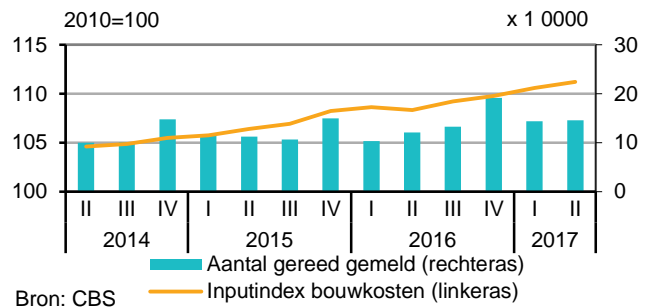
StatLine: [Bbp, investeringen](#)

Meer nieuwbouwwoningen

In totaal zijn er in het tweede kwartaal 14 581 nieuwe woningen opgeleverd, ruim 20 procent meer dan een jaar eerder. Dit is het vijfde kwartaal op rij dat het aantal opgeleverde woningen stijgt in vergelijking met het voorgaande jaar.

De inputkosten voor het bouwen van nieuwe woningen zijn in het tweede kwartaal met 2,6 procent toegenomen vergeleken met een jaar eerder. Al drie jaar lang stijgen de kosten ten opzichte van een jaar eerder onafgebroken. De toename is dit kwartaal veroorzaakt door een stijging van de loonkosten (+1,9%) en een stijging van materiaalkosten (+3,0%).

Nieuwbouwwoningen

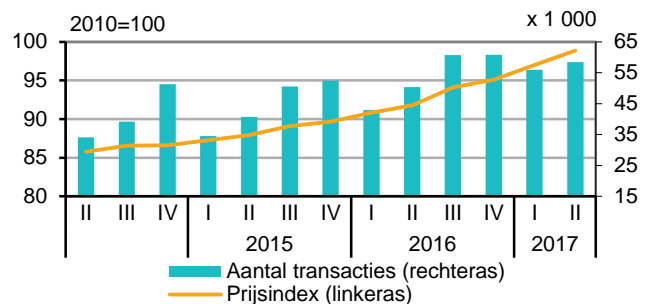
StatLine: [Voorraad woningen](#)

StatLine: [Nieuwbouwwoningen; inputprijsindex 2010=100](#)

Huizenprijzen blijven stijgen

Er werden in het tweede kwartaal 58 370 bestaande huizen verkocht. Dit was 16 procent meer dan in dezelfde periode in 2016. Het aantal verkochte woningen stijgt al vier jaar onafgebroken. Ook de prijzen blijven stijgen: al ruim drie jaar lang zijn die hoger dan een jaar eerder. Ten opzichte van het derde kwartaal van 2008, toen de huizenprijzen een piek bereikten, bedraagt de prijsdaling 7,4 procent. Vergeleken met het dal in het tweede kwartaal van 2013 liggen de prijzen 16,7 procent hoger.

Bestaande koopwoningen

Bron: CBS, Kadaster

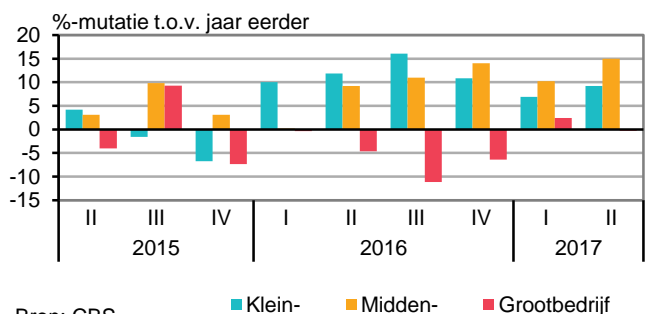
StatLine: [Bestaande koopwoningen; index](#)

Grond-, weg- en waterbouw

Groei stabiel

Bedrijven in de grond-, weg- en waterbouw (GWW) hebben in het tweede kwartaal opnieuw een positief resultaat behaald. De omzet steeg met 4,4 procent, bijna evenveel als een kwartaal eerder. Middelgrote bedrijven (10 tot 100 werkzame personen) behaalden de beste resultaten met een omzetstijging van 15,0 procent. Daarentegen daalde de omzet bij grote bedrijven (100 werkzame personen en meer) met 0,3 procent. Ook bij de deelbranches zijn de verschillen groot. (Spoor)wegen- en tunnelbouwers zagen met een omzetgroei van 12,1 procent in het tweede kwartaal hun groei verdubbelen ten opzichte van een jaar eerder. Kabel- en buizenleggers slaagden er ook dit kwartaal niet in een positief resultaat te behalen. De omzet daalde bij deze bedrijven met 2,5 procent.

Omzet GWW

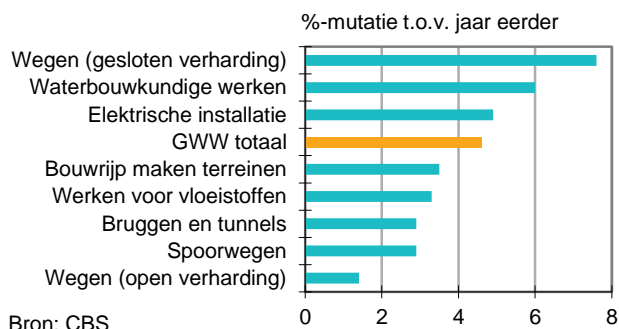
Bron: CBS

StatLine: [Omzetontwikkeling naar bedrijfsomvang](#)

Inputprijzen GWW nemen toe

In het tweede kwartaal is het prijsindexcijfer van de grond-, weg- en waterbouw met 4,6 procent gestegen ten opzichte van een jaar eerder. In alle deelgebieden van de GWW zijn de kosten gestegen. Voorgaande twee kwartalen was dit ook al het geval. Wegen met gesloten verharding stegen dit kwartaal met 7,6 procent het meest; wegen met open verharding het minst (+1,4 procent). In vergelijking met het voorgaande kwartaal zijn de kosten in de GWW gelijk gebleven. Bij enkele deelgebieden was wel sprake van een daling.

GWW, inputprijsindex begin 2^e kwartaal 2017

Bron: CBS

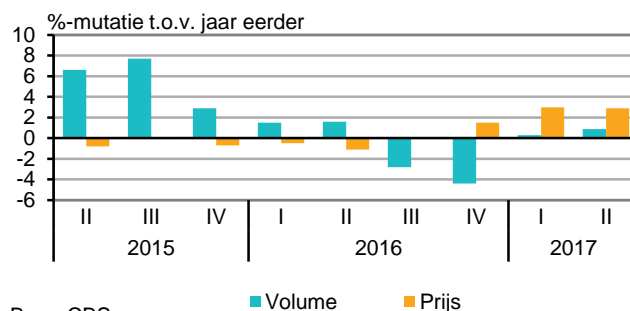
StatLine: [GWW inputprijsindex](#)

Investerings in GWW nemen licht toe

In het tweede kwartaal is het volume van de investeringen in grond-, weg- en waterbouw met 0,9 procent toegenomen ten opzichte van een jaar eerder. In het eerste kwartaal van dit jaar was dit 0,3 procent.

Omdat de prijzen in het tweede kwartaal met 2,9 procent stegen, nam de waarde van de investeringen toe met 3,8 procent.

Investerings in de GWW

Bron: CBS

StatLine: [Bbp, investeringen](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers zoals die op 24 augustus 2017 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers beschikbaar, deze kunt u vinden via de link onder de grafieken.
- De cijfers zijn doorgaans niet gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. Indien dit wel het geval is staat dit aangegeven in de tekst/grafiek.

Colofon

Tekst Sector bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Druk Repro CBS / Contact <mailto:info@nieuwsbriefcbs.nl>

Datum 24 augustus 2017

Meer informatie

CBS infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch (09.00-17.00 uur): 088 5707070

Media:

CBS persdienst: persdienst@cbs.nl

Staat van het MKB

Op zoek naar cijfers over midden- en kleinbedrijf? Behoeft u aan uitsplitsing naar bedrijfsleeftijd, mate van groei, bedrijfsgrootte of bedrijfstak binnen het MKB? Bezoek dan <http://www.staatvanhetmkb.nl> en volg @staatvanhetmkb.nl op Twitter